

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI

«KELISHILDI»

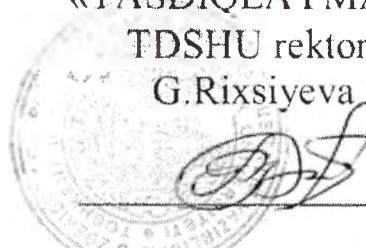
Oliy va o'rta maxsus ta'lif
vazirligi

2021 y.

«TASDIQLAYMAN»

TDSHU rektori
G.Rixsiyeva

«15.07.2021 y.

5A120502 – Sharq falsafasi va madaniyati
magistratura mutaxassisligiga kiruvchilar uchun
maxsus (ixtisoslik) fanlaridan
D A S T U R

Toshkent – 2021

Annotatsiya

Dastur 5A120502 – Sharq falsafasi va madaniyati magistratura mutaxassisligiga kiruvchilar uchun maxsus (ixtisoslik) fanlaridan 5120800 – Sharq falsafasi va madaniyati ta’lim yo‘nalishining 2017-2018 o‘quv yili uchun tasdiqlangan o‘quv rejasidagi fanlar asosida tuzilgan.

T u z u v ch i:

Po‘latova D.A. – TDSHU “Sharq falsafasi va madaniyati” kafedrasi mudiri, falsafa fanlari nomzodi, professor.

T a q r i z ch i l a r:

Ramatov J.S. – TDTU “Ijtimoiy-gumanitar fanlar”fanlar kafedrasi mudiri, falsafa fanlari doktori, professor;

Qodirov M. – TDSHU “Sharq falsafasi va madaniyati” kafedrasi dotsenti, falsafa fanlari nomzodi, dotsent.

Dastur Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashining 2021 yil 01 iyuldaggi 11-sonli majlisida muxokama qilingan va tasdiqlangan.

Kirish

Mazkur dastur Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti magistraturasining 5A120502 – Sharq falsafasi va madaniyati mutaxassisligiga kirish imtihonlari uchun tuzilgan va unda 5120800 – Sharq falsafasi va madaniyati ta’lim yo‘nalishi o‘quv rejasidagi Sharq falsafasi va madaniyati tarixi va Madaniyat falsafasi va aksiologya nazariy grammatikasi fanlariga tegishli mavzular qamrab olingan.

Universitet magistraturasi mutaxassisliklarining barchasida mutaxassislikka mos fanlar bo‘yicha kirish imtihonlari yozma ish shaklida o’tkaziladi. Yozma ishlar topshiriqlari uch qismdan iborat qilib belgilanadi va 100 ballik baholash mezonlari qo’llanadi:

- 1.Birinchi qism fanning umumnazariy masalalari – 30 ball;
- 2.Ikkinchi qism tegishli mamlakat yoki mintaqaga oid masalalar – 30 ball;
- 3.Uchinchi qism sharq tillaridan tegishli mazmun va hajmdagi matnlarning ona tiliga yozma tarjimasi – 40 ball.

100 ballik baholash mezonlari dastur nihoyasida keltiriladi.

I. Sharq falsafasi va madaniyati tarixi

Yaqin va O‘rta Sharqda qadimgi davr madaniyati va falsafasi. Qadimgi Misr madaniyati.Misr dini. Til, yozuv, ta’lim tizimi va adabiyot. Tasviriy san’at va me’morchilik. Ilk tabiatshunoslik ilmlarining paydo bo‘lishi. Ilk huquqiy kodekslarining yaratilishi. Ehromlar qurilishi. Qadimgi Misrda falsafiy fikrlarning paydo bo‘lishi.Misrliklar tasavvurida inson tabiatni, o‘limi va narigi dunyodagi hayot. «Ismga ega bo‘lman narsa, mavjud bo‘lmaydi» tamoyili. «Arfa chaluvchining qo‘sиг‘и» asarining mazmuni. «Hayotdan hafsalasi pir bo‘lgan kishining o‘z ruhi bilan suhbat» qo‘lyozmasining mohiyati.

Mesopotamiya va qadimgi Eron, Markaziy Osiyo, Kavkazbo‘yi va Sharqiy O‘rtaer dengiz bo‘ylari xalqlari madaniyati. Qadimgi Mesopotamiya. Mesopotamiya rivoyatlarining o‘ziga xosligi. «Gilgamesh haqida afsona» va uning boshqa xalqlar madaniyatlariga ko‘rsatgan ta’siri.

Qadimgi Markaziy Osiyo xalqlari madaniyati. Qadimgi Turon va Eron xalqlari tafakkuri. «Avesto»dagi falsafiy g‘oyalar. Buddaviylik diniy-falsafiy ta’limotining Markaziy Osiyoga yoyilishi. Buddaviylikning ikki jihat. Narsalar tabiatni haqidagi va bilish yo‘llari to‘g‘risidagi ta’limot. Draxmalar – «o‘zining belgilariga ega bo‘lgan zarrachalar» yoki «unsurlar» haqidagi tushuncha. Buddaviylikning Mohayana falsafiy tizimi. Axloqqa oid muammolar va xalqni sabr-qanoatga da’vat etish. Tarki dunyochilik g‘oyasi.

Markaziy Osiyoda moniylik ta’limotining vujudga kelishi. Moniychilikning falsafiy-ilohiy ta’limoti. «Zulmat va ziyo dunyosi»ning mavjudligi. Zulmat dunyosidaadolatsizlik, zulm, zo‘ravonlikning hukm surishi, ziyo dunyosida esa abadiy, yemirilmaydigan, qadriyatlar borligi. Moniylikning «Xuastuanift» yodgorligi. Qadriyatlar mavzusi Mazdak ta’limotida. Asosiy yovuzlik – boylikka xirs qo‘yishdir.

Adovat va hasadni yo‘q qilishga qaratilgan tadbirlar va ijtimoiyadolatsizlikka qarshi kurashish muqaddas vazifa ekanligi haqidagi g‘oyalar.

Qadimgi turkiy bitiklar falsafasi. Mahmud Qoshg‘ariyning «Devonu lug‘otit turk» asari. Xalq og‘zaki ijodi va afsonalarda milliy qadriyatlarning aks etishi. Turkiy xalqlar yozuvi. Kultigin, Bilga xoqon, To‘nyuquq, Ungin, Kulichur, Moyunchur bitiktoshlari. Sug‘d, uyg‘ur, moniy yozuvlari.

Yaqin, O‘rta Sharq va Markaziy Osiyoda o‘rta asrlar madaniyati va falsafasi. Islom dini va dunyoviy ilmlar rivoji. Ilm-fan, falsafa va din. Kaligrafiya. Me’morchilik. Adabiyot. Islomda belgi va ma’no. Arab xalifaligi madaniyatining shakllanishi.

Markaziy Osiyo xalqlarining islomgacha va O‘rta asrlar davri madaniyati. Islom madaniyati. Makaziy Osiyo Uyg‘onish davri madaniyatida islomiy qadriyatlar. Islom dinida ma’naviyat va shaxs ma’naviy qiyofasining talqini.

Islom ilohiyoti – kalom falsafasining vujudga kelishi.(VIII-IX asr). Mutakallimlar (kalom ilmi vakillari) va faylasuflar orasidagi farq. Mu’tazila oqimi (Hasan al-Basriy, Vosil ibn Ato). Abul Hasan al-Ash’ariy maktabi. Ash’ariy va uning izdoshlari ilk islomni mantiqiy va falsafiy dalillar yordamida saqlab qolishga harakat qilganliklari. Abu Mansur Muhammad al-Hanafiy al-Moturidiy as-Samarqandiy (X asr) maktabi.

Islom dunyosiga yunon falsafaning kirib kelishi. Abu Yusuf Yoqub ibn Ishoq al-Kindiyning falsafiy qarashlari. Ibn Ravandiyning falsafiy qarashlari. Abu Bakr Muhammad Zakariyo ar-Roziyning falsafiy qarashlari.

Ismoiliylarning falsafiy ta’limoti. Ismoiliylarning aqidasi Aflatun, Arastu, yangi aflatunchilik, yangi pifagorchilik, xristian gnostisizmi ta’limotlari ta’sirida shakllangan murakkab tizim ekanligi. O‘rta asr tafakkurining yirik namoyandalari Abul Alo al-Ma’riy, Rudakiy, Ibn Sino, Nosir Xisrav va boshqalarga qarmatiylar mafkurasi ta’sir ko‘rsatganligi.

Islom dunyosida yangi aflatuncha falsafiy qarashlar. Abu Nasr Forobiy falsafiy qarashlari. Abu Abdulloh Xorazmiy(vaf.997)ning ilmlar tasnifi va falsafiy qarashlari.

Abu Rayhon Beruniyning ilmiy merosi va falsafiy qarashlari. Abu Ali ibn Sinoning falsafiy qarashlari.

«Ixvon as-safo» («Sof birodarlar») falsafiy maktabining falsafiy ta’limoti.

Abu Hayyon Tavhidiy, Ibn Miskavayh va Yah’yo ibn Adiylarning falsafiy va axloqiy qarashlari. Umar Xayyomning tabiiy-ilmiy va falsafiy qarashlari.

Tasavvuf falsafasi va uning Markaziy Osiyodagi oqimlari. Tasavvuf ilmini nazariy jihatdan shakllantirishda Abu Homid G‘azzoliy va Ibn Arabiy larning o‘rni.

Musulmon Ispaniyasi (Andaluziya)da falsafiy tafakkurning ravnaqi. Abu Bakr bin Yahyo ibn Bajja, Ibn Tufayl, Ibn Rushd.

Falsafa, kalom, mantiq va axloq falsafasining o‘zaro munosabati: Fahriddin Roziy va Nasiriddin Tusiyuning falsafiy qarashlari.

Temur va Temuriylar davrida tabiiy-ilmiy va ijtimoiy-falsafiy tafakkur rivoji. Sa’duddin binni Umar Taftazoniyning falsafiy qarashlari. Mir Sayyid Sharif Jurjoniyning (1339-1413) falsafiy qarashlari va mantig‘i.

Abdurahmon ibn Xaldunning ijtimoiy-falsafiy qarashlari. Abdurahmon Jomiyning irfoniy qarashlari. Alisher Navoiyning falsafiy dunyoqarashi.

Mirza Abdulqodir Bedilning falsafiy qarashlari.

Qadimgi Hindistonda falsafiy fikrlarning yuzaga kelishi. Qadimgi Hindistonda dastlabki yozma manbalar vedalarning vujudga kelishi. «Shruti» va «mantra». Rigveda, Samaveda, Yajurveda, Axtarvaveda. Braxman sharhlari. Upanishadlar. Qadimgi hind falsafiy maktablari. Astika va nastika. Buddizm va jaynizm falsafiy ta’limotlari.

Hind mumtoz falsafiy maktablari: Hinduviylik Chorvoqlar, Yoga.

Vaysheshika, Nyaya va Mimansa, Vedanta va Sankxya mumtoz falsafiy maktablari ta’limotlari.

O’rta asrlarda Hindiston madaniyati va falsafasi. Jamiatning ma’naviy hayotida diniy pandnomalar asarlar: “Maxabxarata”, “Ramayana”ning o’mi va ahamiyati.

IV-X asrlarda Hindistonda falsafiy fikrlar rivoji. Chorvaka-Lokayata, Sankxya, Nyaya, Mimansa, Vaysheshika falsafiy ta’limotlarining sharhanishi. Vedanta, buddaviylik diniy-falsafiy ta’limotining rivojlanishi.

XI-XIV asrlarda Hindistonda diniy-falsafiy fikrlar rivoji. Bxakti harakatining rivojlanishi. Bobur va uning vorislari hukmronligi davrida hind madaniyatining yangi taraqqiyot bosqichiga ko’tarilishi. Me’morchilik. Miniatyura san’ati. Islomning Hindistonga yoyilishi va tasavvuf falsafasining shakllanishi. Suxravardiya, Chishtiya va Naqshbandiya kabi tasavvuf oqimlarining kirib borishi. Dehli sultonligi. Amir Xisrav Dehlaviyning falsafiy qarashlari.

Yangi va eng yangi davrda Hindistonda falsafiy fikr rivojlanishi. Shoh Valiullohning ijtimoiy-siyosiy qarashlari. Ram Mohan Rayning ijtimoiy-axloqiy qarashlari. Mirzo Asadulloxon G’olib dunyoqarashi. Dayyananda Sarasvati va Sayid Ahmadxonlarning diniy-falsafiy va ma’rifiy qarashlari. Ramakrishna Paramaxansaning Vedanta falsafasiga munosabati.

Qadimgi Xitoy falsafiy fikrlarning yuzaga kelishi. Qadimgi Xitoyda asotiriy tafakkur va falsafiy bilimlarning paydo bo’lishi. «Tog’lar va dengizlar kitobi» («Shan Xay szin») Qadimgi Xitoy afsonalar to’plami (VII-V asrlar). Xitoy ma’rifatchiligining mumtoz kitoblari. Qadimgi Xitoyning asosiy falsafiy maktablari: In va Yan maktabi (In Yan szya); Konfusiychilik maktabi (Ju szya); Moistlar maktabi (Mo szya); Ismlar maktabi (Min szya); Huquqshunoslar maktabi, legistlar (Fa szya); Yo’llar va kuch-quvvat maktabi, daochilar (Dao de szya, Dao szya).

Daosizm. Lao-szi qarashlari va «*Dao de szin*» kitobi.

O’rta asrlarda Xitoy madaniyati va falsafasi. Yangi konfusiychilikning rivojlanishi. Chju Si yangi konfusiychilikning eng yirik vakili. XV-XVIII asrlarda Xitoyda ijtimoiy-falsafiy fikr rivoji. Van Yanmin falsafasi. Van Chuan-shan(1619-1692), Xuan Szunsi(1610-1696), Ku Tinlin(1613-1682), Day Chjen(1723-1777) ning falsafiy qarashlari.

XVIII-XIX asrning boshlarida Xitoyda ijtimoiy fikr va madaniyat.

Qadimiy Koreyadagi diniy-mifologik tasavvurlar va dastlabki falsafiy qarashlar. O’rta asrlarda Koreya madaniyati. Uch davlat hukmronligi davrida konfusiychilik, buddaviylik va daosizm falsafasi. Qo’shma Silla va Koryo davlatlari

hukmronligi davridagi falsafiy fikr taraqqiyoti. Konfusiychilik va buddaviylik o‘rtasidagi raqobatning kuchayishi. Yangi Choson davrida yangi konfusiychilik.

XIV-XV asrlarda yangi konfusiychilik Koreyada ikki yo‘nalishga ajralganligi. Birinchisi – sallimxakpxa (tog‘ va o‘rmonlar maktabi). Uning vakillarining – Li Seka (1328–1396) va Chon Mon Chju (1337–1392). Kvanxakpxa nomli ikkinchi yo‘nalish vakillari – Chon Do Chon (taxallusi Sambon, 1337–1398) va Kvon Gin (1352–1409)lar buddaviylikni har tomonlama va radikal tanqid ostiga olganligi.

XV-XVI asrlardagi islohotlar, ilm-fan va madaniyat taraqqiyoti. Legistlar maktabining tashkil topishi (chuchxichuyxak) Chon Gvan Cho (1482–1519) nomi bilan bog‘ligi. «Yugiron» maktabining tashkil topishiga Kim Si Sip (1435–1493) va So Kyon Dok (Xvadam, 1489–1546) tomonidan asos solinishi. «Churipxa» maktabining tashkil topishida Li On Chok (1491–1553) va Li Xvan (1501–1570) falsafiy ta’limotlarining o‘rni. «Chugipxa» maktabi va Li I (1536–1584) falsafasi.

XVII–XIX asrning boshlarida, kechki Choson davrida ijtimoiy fikr va madaniyat. Konfusiychilik va chjusianlik g‘oyalaringin madaniyatga ta’siri.

Qadimgi Yaponiyada diniy-falsafiy tafakkur. «Kodziki». Qadimgi yapon asotir tafakkuri uchun tabiatni ilohiylashtirish (naturalizm) va uni jonlantirish (animizm) xos bo‘lganligi. Sintoizm. V asrda buddaviylikning va VI asrda konfusiychilikning kirib kelishi munosabati bilan, ularga muqobil holda qadimgi an’anaviy din «kami no-mixi», aynan «kami yo‘li», ya’ni «mahalliy xudolar yo‘li» yoki - xitoychasiga «shin-to», keyinchalik esa, Yevropa tillariga «sinto» sifatida kirib, «sintoizm» deb atalganligi. Yaponlar ilk e’tiqodlarining xususiyatlari.

O‘rta asrlarda Yaponiya madaniyati va falsafasi. Ilk o‘rta asrlarda Yaponiyada buddaviylikning tarqalishi va rivojlanishi. Buddaviylik rohibi Seyko (767-822) tomonidan Tenday mazhabiga asos solinishi. Gensin (Esina, 942-1017) qarashlari. XIII asrda Xonen (1133-1212) tomonidan «Musaffo yer» maktabining tashkil etilishi. Sinran (1173-1282) ta’limoti. Singon mazhabi. Niteren mazhabi.

Dzen-buddaviylik va uning Yaponiyadagi rivoji.

Yaponiyada konfusiychilik. Yaponiyada chjusianlik – Syusigakuxa maktabi. Xayasi Radzan (1583-1657) ta’limoti.

Kioto maktabi. Yamadzaka Ansay (1616-1682)ning falsafiy ta’limoti. Suy-Sinto ta’limotining asoschisi sifatida Sun maktabi va sintoizm mutafakkirlarining ta’limotini biriktirib, eklektik maktab yaratganligi.

Van Yanmin izdoshlari. Oyomeygakuxa maktabi. Van Yanmin maktabi Yaponiyada chjusianlikka muxolifatda bo‘lganlarni o‘ziga tortuvchi markazga aylanganligi. Bu maktabning asoschisi Nakae Todzyu (1608-1648)ning qarashlari. Kumadzava Bandzan (1616-1691), Sato Insay (1772-1859) falsafiy ta’limotlari.

XVII–XIX asrning boshlarida Yaponiyada ijtimoiy fikr va madaniyat.

II. Madaniyat falsafasi va aksiologiya

Madaniyatning ijtimoiy hodisa sifatida mohiyatim va strukturasi. “Madaniyat” tushunchasi. Madaniyatning ijtimoiy-tarixiy xarakteri. Madaniyatga konkret-tarixiy yondashuv. Madaniyatni anglashga semiotik yondashuv.

Madaniyatning strukturasi va elementlari, ularning ijtimoiy belgilanganligi, asosiy xususiyatlari va aloqadorligi. «Moddiy madaniyat» tushunchasi, uning xarakterli xususiyatlari va rivojlanish tendensiyalari.

«Ma’naviy madaniyat» tushunchasi. Madaniyat, ma’naviyat va ma’rifat. Dunyoqarash ma’naviy madaniyatning asosi sifatida. Ma’naviy ishlab chiqarish va iste’molning mohiyati. Ma’naviy madaniyatning rivojlanish qonunlarining o’ziga xos xususiyatlari. Ma’naviy madaniyat tarkibiyy elementlarining o’zaro aloqadorligi. Axloqiy madaniyat ma’naviy madaniyatning asosi sifatida. Din – ma’naviy madaniyatning muhim elementi. Estetik madaniyatning mohiyati. Ekologik madaniyatning ma’naviy madaniyat tizimidagi o’rni. Siyosiy madaniyatning ijtimoiy-tarixiy tabiat. Huquqiy madaniyat. Jamiyat va shaxsning yuksak rivojlangan siyosiy va huquqiy madaniyati – fuqarolik jamiyatini barpo etishning muhim sharti.

Shaxs va jamiyat hayotining ma’naviy mezonlari. Ma’naviy qadriyatlar. Ma’naviy meros.

Madaniyatning ijtimoiy funksiyalari. Madaniyatda milliylik va umuminsoniylik, vorislik va yangilanish dialektikasi. Madaniyatning etnomilliy mohiyati. Madaniyatda milliylik. Til, an’ana, urf-odat, marosim, axloq-odob normalari kabi madaniy qadriyatlardagi milliy o’ziga xosliklar.

XIX asr o’rtasida aksiologyanining mustaqil fan sifatida shakllanishi. “Qadriyat” falsafiy kategoriyasi, uning mohiyati va mazmuni. Qadriyatning ob’ekti va sub’ekti. Uning “qadr” va “bah” tushunchalari bilan aloqasi. Madaniyat qadriyat sifatida. Qadriyatning ijtimoiy funksiyalari.

Qadriyatlarning tabiatи haqidagi asosiy yondashuvlar. Qadriyatlarning tasnifi. Axloqiy madaniyat qadriyat sifatida. Din va ma’naviy qadriyatlar. Tabiatga qadriyaviy munosabatning mohiyati va ahamiyati. Shaxs, oila, jamiyat madaniyati va ularning o’zaro aloqadorligi. Madaniyat va sivilizatsiya. Globallashuv jarayonlari va qadriyatlар transformatsiyasi. Madaniy qadriyatlarni tarqatish tizimi. Sharq va G’arb madaniyatining o’zaro muloqoti hamda insoniyat madaniyatining kelajagi. Madaniyat rivojlanishini boshqarish va uning xususiyatlari.

III. MUTAXASSISLIKKA OID MATNNI O’RGANILGAN SHARQ TILIDAN ONA TILIGA TARJIMA QILISH(600-800 b.b.)

Magistraturaga qabul sinovlarining birinchi bosqichida mutaxassislik fanlaridan yozma ishlar topshiriqlari bo‘yicha talabalar bilimini baholash mezonlari

Qabul sinovlarini baholash uchun maksimal baho - **100 ball** etib belgilanadi.

Mutaxassislik fanlari bo‘yicha kirish sinovi biletlarining har birida 3 tadan savol bo‘lib, ular quyidagi mezonlar asosida baholanadi:

1. Birinchi va ikkinchi savollar mutaxassislik fanlariga tegishli bo‘ladi. Ularning har biriga yozilgan javoblarni baholash **30 ball** doirasida amalga oshiriladi.

Savol bo‘yicha javoblarni baholash quyidagi jihatlarni hisobga olgan holda amalga oshiriladi:

- nazariy va amaliy bog‘liqlikda yoritilgan;
- mazmunni yoritishda mustaqil ilmiy mushohada yuritish iqtidori mavjudligi;
- nom va ilmiy atamalarni bilish darajasi;
- keltirilgan faktlarning hozirgi davrdagi jarayonlar, o‘zgarishlar bilan o‘zaro aloqadorlikda ochib berilganligi, chuqr ilmiy tahlil etilgan hamda xronologik jihatdan to‘g‘ri yoritilganligi;
- muammoni tizimli mustaqil tahlil qilganligi, o‘z fikrini erkin va mustaqil ifoda eta olganligi.

BAHOLASH SHKALASI:

1. Fikr aniq va izchil ifodalangan, barcha savollar mutlaqo to‘liq yoritilgan va bunda tegishli ilmiy adabiyotlarga tayanilgan va har tomonlama chuqr asoslangan javoblarga **26-30 ballgacha - a’lo** baho qo‘yiladi.

2. Savolga nisbatan to‘liq javob berilgan, fikr izchil ifodalangan, lekin bunda tegishli ilmiy va uslubiy adabiyotlarga kamroq e’tibor berilgan bo‘lsa, **21-25 ballgacha - yaxshi** baho qo‘yiladi.

3. Savolga qisman javob bera olgan va ma’lum darajada ilmiy, o‘quv-uslubiy adabiyotlaridan foydalangan bo‘lsa, **17-20 ballgacha - qoniqarli** baho qo‘yiladi.

4. Fikr aniq ifoda etilmagan, savolga qisman bo‘lsada to‘g‘ri javob berilmagan, tegishli ilmiy, o‘quv-uslubiy adabiyotlardan mutlaqo foydalanimagan javoblar uchun **0-16 ballgacha - qoniqarsiz** baho qo‘yiladi.

2. Uchinchi savol bo‘yicha mutaxassislikka oid (ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy, madaniy, badiji) mavzulardagi va 600 belgi atrofidagi hajmga ega sharq tilidagi matnni ona tiliga tarjima qilinadi.

Yozma tarjimani baholashda **40 ballik mezon qo‘llanadi**. Matn tarjimasi quyidagi mezon asosida baholanadi:

BAHOLASH SHKALASI:

a) matnni to‘liq 100% tarjima qilsa	40 ball
b) 90 % tarjima qilsa	36 ball
v) 80% tarjima qilsa	32 ball
g) 70% tarjima qilsa	28 ball
d) 60% tarjima qilsa	24 ball
e) 50% tarjima qilsa	20 ball
j) 50% dan kam tarjima qilsa	0 ball

Tarjima hajmidan kelib chiqib, baholashda oraliq ballar korsatkichlari ham qollanishi mumkin.

Yozma ish natijalari bo‘yicha sinov yakunida yig‘ilgan ballar jamlanadi va quyidagicha baholanadi:

1. 86 - 100 ballgacha – “a’lo”;
2. 71 - 85 ballgacha – “yaxshi”;
3. 56 – 70 ballgacha – “qoniqarli”;
4. 0 – 55 ballgacha – “qoniqarsiz”

ADABIYOTLAR RO'YXATI

Rahbariy adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – T.: O'zbekiston, 2019.
2. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – T.: O'zbekiston, 2016.
3. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. – T.: O'zbekiston, 2017.
4. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. – T.: O'zbekiston, 2017.
5. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olajanob xalqimiz bilan quramiz. – T.: O'zbekiston, 2017.
6. Mirziyoyev Sh.M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. – T.: O'zbekiston, 2018.
7. Mirziyoev Sh.M. Niyati ulug' xalqning ishi ham ulug', hayoti yorug' va kelajagi farovon bo'ladi. – T.: O'zbekiston, 2019.
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning Oliy Majlisiga Murojaatnomasi URL: <https://uza.uz/oz/politics/zbekiston-respublikasi-prezidenti-shavkat-mirziyeevning-oliy-25-01-2020>
10. 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishlari bo'yicha harakatlar strategiyasi// <https://www.lex.Uz>
11. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzurida O'zbekistondagi Islom madaniyati markazini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida www.press-service.uz/uz/lists/view/688
12. Yoshlar ma'naviyatini yuksaltirish, ularning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etish bo'yicha muhim vazifalar belgilab berildi (Besh tashabbus) <http://www.uza.uz/oz/politics/prezident-yeshlar-manaviyatini-yuksaltirish-ularning-b-sh-va-19-03-2019>
13. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzurida Imom Buxoriy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risidagi qarori http://www.bukhari.uz/wp-content/uploads/2018/08/PQ_2855.pdf
14. Mirziyoev Sh.M. O'qituvchi va murabbiylar-yangi O'zbekistonni barpo etishda katta kuch, tayanch va suyanchimizdir. // Xalq so'zi. 1 oktabr 2020 yil. №207 (7709).
15. Abdullaev M., Umarov E., Ochildev A. Madaniyatshunoslik asoslari. – T.: Turon-iqbol, 2006.
16. Abduraxmonov M., Raxmonov N. Madaniyatshunoslik. – T.: Universitet, 2011.
17. Vostochnaya filosofiya. Pod red. Ibragimova N.I., Axmedovoy M.A. – T.: TDShI, 2006.
18. Imomnazarov M., Saidov U. Milliy taraqqiyotning ma'naviy-axloqiy asoslari. – T.: Akademiya, 2005.

- 19.Istoriya vostochnoy filosofii: Uchebnoe posobie. - M.: IFRAN.- 1998.
- 20.Karimov I.A. To‘la asarlar to‘plami. 1-24 jiddlar. – T.: O‘zbekiston, 1996-2016.
- 21.Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat–engilmas kuch. –T.:Ma’naviyat, 2008.
- 22.Komilov N. Tasavvuf. –T.: TDShI, 2006.
- 23.Ma’naviyat yulduzлari. (Markaziy Osiyolik mashhur siymolar, allomalar, adiblar)// Mas’ul muharrir: M.M.Xayrullaev. – T.:A.Qodiriy nomidagi xalq merosi nashr, 1999.
- 24.Ma’naviyat. Asosiy tushunchalar izohli lug‘ati. –T.: G‘afur G‘ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi. 2010.
- 25.Osnovi filosofii: Uchebnik dlya vuzov. Pod red. Axmedovoy M.A. i Xana V.S. – T., 2004.
- 26.Ochildev A. Madaniyat falsafasi. – T.: Muharrir nashriyoti, 2010.
- 27.Po‘latova D.A. Qodirov M.Q., Sulaymonov J.B. Sharq falsafasi va madaniyati tarixi. O‘quv qo‘llanma. –T.: Fan va texnologiya. 2018.
- 28.Po‘latova D., Qodirov M., Ahmedova M., va boshq. Falsafa tarixi: Sharq falsafasi. O‘quv qo‘llanma. –T.: TDShI. 2013.
- 29.Sulaymonova F. Sharq va G‘arb. –T.: O‘zbekiston,1997.
- 30.Teoriya kulturi. Pod red.: Ikonnikovoy S.N., Bolshakova V.P. –M./S.- Piterburg:Piter. 2010.
- 31.Tompson M. Vostochnaya filosofiya. – M.:Grand, 2001.
- 32.Falsafa. Darslik. Ahmedova M.A. umum.tah. T.:2006.
- 33.Sharq falsafasi.. Ibragimov N.I, AxmedovaM.A.umumiyy tahriri ostida. –T.: TDShI, 2006.
- 34.O‘zbekiston falsafasi tarixi. 1-tom.-T.: Noshir. 2013.
- 35.O‘zbekiston falsafasi tarixi. 2-tom.-T.: Mumtoz so‘z. 2017.
- 36.Qodirov M. Markaziy Osiyo, Yaqin va O‘rta Sharqning falsafiy tafakkuri (o‘rta asrlar). O‘quv qo‘llanma. –T.: TDShI, 2010.
- 37.Adamson Peter. Philosophy in the Islamic World: A Very Short Introduction. Oxford University Press, New York,2015.
- 38.Henry Corbin. History of Islamic philosophy. New York. 2010.
- 39.Majid Fakhry. A History of Islamic philosophy. New York. 2004.
- 40.William J. Duiker, Jackson J. Spielvogel .The Essential World History, Volume I: To 1800: Boston, 2007.